

ինչու համար Պոչեսանի վեպերը անմեռ կը մնան Հենց միայն այդ կենդանի երակի շնորհիւ, (40—43): Հեղինակը Պոչեսանի ոճին Նկատմամբ Զապահեանի հետեւեալ դատաստանովը կը փակէ իր քննութիւնը: «Ոճը անհաւասար ու պիտակ, ժողովրդական պատկերալից դարձուածներու կը միացնէ պատուեիսական ճոռոմաբանութիւններ եւ հեռուէ այն միացյալ, համասեռ Տօքը ժայթթումնենաէ, որ Արգիշտանի ոճը կ'որակէ:»

Այս է Յարդ. Քննադատին եղանակութիւնը իւր եական գծերով: Առաջիկ գնահատականով Պաշտեմանի ՏԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ մեզի համար ընդ միշտ որոշակա կը լլայ:

۹۱۱

Գ. ԱԼԽՈՅՑԵԱՆ. - Հայ ՏԵՂԻՆԱԿՆԵՐ. Գ, տպ. Տիգր
1909. ՏՊ Էջ 304: Գիր՝ 1 թը.:

տել՝ կու տայ յառաջաբանին մէջ, որով պատահեց թարմ մաքին ճաշակ կը տրուի ոչ միայն իւր հարազատ ազգակիցներուն հետ մոտածելու, այլ նաև օտար կերթ մաքերն ալ հայացնելու, եւ այս ահա երկրորդ առաւելութիւնն է: Գովելի է եւ երրորդը. բաց ի նորագոյն հեղնակներէն կան թարգմանաբար յառաջ բերած կտորներ — թէ եւ սակաւաթիւ — մեր հնագոյն պատմական մատենագրութիւններէն ալ «աւելի հսկանալի լինենու... աշակերտների դիրութեան եւ նիւթի հեշտ հրացման համար» (էջ 4): Ըստ այսմ, «Հայ հեղինակները ու այս վերջին տպագրութեամբ աւելի բարձրագոյն դասընթացքներու յարմարելու կը ձգտի: Այլ մաղթենք աղնի հրատարակչների այրի Մ. Վանցեանի գործոյն չորրորդ եւ աւելի տպագրութիւններ ալ եւ մանաւանդ պայծառ լըս «Հայ ինդինակները, որ հատորին, որ տպագրութեան պատրաստու կը յատարարուի:

11

Հանգուցեալ Գ. Վանցեանի “Հայ հեղինակների”,ու երրորդ տպագրութիւնս անշուշտառ հաւատաշեայ մըն է բարձրաբարող անոր մեծ գնահատման հասարակութենք։ 1905ին ընդունած իւր ծնունդն՝ այսօր Գ. տպագրութեան կարգանայ, “բարեփոխսած եւ հարստացրած”, ինչնին հաւաքի ձեռքօք Առաջն երկու տպագրութեանց մէջ հաւաքին նպատակն եղած էր պարզապես ծանսթացընել Հայ ուսանողութիւնն իւր ազգային թէ Արեւելքան եւ թէ Արեւմտեան նշանաւոր հեղինակներուն հետ, նախ անոնց կենսագրութիւնը համառօտի գծելով եւ ապա մթսն ու գաղափարը փոքր ի շատէ ցոլցընելով անոնց գրութիւններէն բաղուածոյ հատուածներով։ Գ. տպագրութեանս “բարեփոխսած եւ հարստացրած”, ըլլալու առաելութիւնը առաջնյան վրայ յայնմ է որ աւելի նպատակայարմար եղանակաւ ճոխացուած է հատուածներուն ստորեւ նիւթին վերտրերմամբ աշակերտ պատանեաց ուղղուելով հարցումներ հրահանգի համար մերթ համեմատել կը տրուի հեղինակի մը այս ինչ արձակ կամ ստանաւոր

Կ. Յ. ԲԱԼՄԱՆ ՃԵՂԱՆ : - Նոր դասագիրք Հայոց պատմութեան : Ա. տարի, բազմաթիւ պատկերներով ու քարտակներով : Ա. Փափակ, 1409:

“ Բանսասէրին ու ուռումնասէր խմբագրապետին աշխատահիրութիւնն է այս դասագիրքը, որ, ինչպէս Հեղինակը կը լսէ, նոր ոճով դասագրքերու զգալիք պէտքը գոյնցընելու որոշուած է: Բովանդակութեան ասրատութիւնը՝ մասաղ մոքերու առողջութեան պատշաճնեցուած, միանգամյան դասերու եւ պատմածներու յօրինուածական բաժանումները կը կազմեն անորդ կլաստոր առաւելյութիւնները: Բովանդակութենէն դուռը ձգուած չեն, շատ խոհեմութեամբ, առասպելական մասերն ալ: Դասագիրքս իրը համասեսիլ պատկեր մնն է, ուր կարգաւ հանդիսի կ'անցնն քաղաքական, կրօնական եւ ուսումնական կետերէն հիմնական մասերն Աւագանութեակեր մնան գործուած անձանց եւ քաղաքաց պատկերները. նաեւ պարունակութեան համապատասխան քարտէն:

զրաւածքը ուրիշ չեղնակի մը նսան գրուածքին
հետ, մերթ յառաջ բերուած հատուած երուն
վրայէն շարադրութեան նիւթեր կը մատակա-
րարուի անոնց: Բայց աստի, թէպէս Հայոց հե-
ղինակները անուել կը կրէ, սակայն արդեամբք
ըլլալու եր յարակից նա եւ Հայոց թարգմա-
նիշներո, նիշպէս նիքն իսկ աշխատափրորոց գի-

Սակայն ասկաւին կը պակին գրիքի կա-
տարելութեանը քանի մը հարկաւոր պայմաններ:

Լեզուի մացարութեան կերպը չեռի է
այն պարզութենեն եւ կոկութենեն, որ կը պա-
հանջուի տարրական գասլնթացքի որոշուած
գրքեն: Ամառով գրիք ընթացքին մեջ չենք հան-
դիմուիր եւ ոչ մեկ թօռականի, բայց գոնե գրւ-

խաւորները կարեւոր են իբրև կուռան՝ աւանդուածները ուսուցմանը։ Մերուժանի առասպելականին վախճանին նման մէկ երկու անջատ գէպերը որոնց ուղղղոք ծանօթ է ստոյդ աղբիւրներէ, անխօնիք կ'աւանդուին։ մինչ լաւագյուն էր կանուխին ուղղղոք սորվեցնել նրուսին։ Տարբական դասընթացքի յարւարցաւած գրքին մէջ անպատճէ կը տեսնուին նաեւ ինչ ինչ ալիսարկութիւններ, որոնք մատաշ սրտերու մէջ՝ մասուկ հասակէն ատելութիւն գէպի գրացին կրնան ծնանից միան։

Ա. ասարոյ պիտի յաջորդենք Բ. եւ Գ. տարիները, նոր եւ ըննական, Տեղմնակին խոստման համաձայն, որնց Համար կը մաղթենք Տեղմնակին յաջողութիւն, առաջնոյն առաւելութիւններով՝ մանաւանդ առաւելիվ օժուուած գլուխ հանելու, որ սակայն շատ կնծիւներու եւ զժուուարութիւններու կազուած է:

13. 9

ԱՅԻՆԻ ԱՅԻՆ

ՄԱՆՈՒԵԼ ԲԺ ԸԱՀԵԱՆ ԵՅԻՄԴՐԵ
ՄԱՆՈՒԵԼ ԸԱշեան հայ Հոյակապ բժշկին
(ծն. 1775 դեկտ. 25. — † 1858 օւնուար 9)
ինքնագիր մեկ թուղթն է նմանահանութիւնն՝
ուղղուած 1854 թին «Առ յաքցեապահը Հայր
Եղիեա վերիլ զարդապես», Անտոնեան, զոր

U.S. Geol. Surv. Prof. Paper No. 100, Part 1.

you get your savings up now. Please take my word, you have got to get money in that way, and if you don't now, in 1936 you will be left to the world destitute. As you have heard, there is no end to the cycle of poverty that exists, unless you begin to accumulate savings, then you will have something to live on when the time comes.

L. S. 6/2/29
Folmar-Tengwe

ԱՇՈՒՆԴԻ ԿԱՐՈՑՆԵՐ. Կ.ՊՈՂԻՆ 1909:

Ստուգիւ կ'արծե տալ բանաստեղջ անունը
Յ. Գոյցում ճենանի: Այլրկնենական ու անցաւոր
ապառութիւններ չեն, որ արտայայտուած են
դեղեցիկ գրբայի էջբրուն մեջ, այլ հեղինա-
կին նկարագիրն ու հոգին եւ որ կը ցոլանայ.
զինաւորաբար վեհութիւն ու գողարիկ զգա-
ցում կը տիրեն ոտանաւորներէն մեծագոյն մա-
սին մեջ, որ բանաստեղջին մելամաղձոտ զըշին
տակ կարծես կը մարմանան: Դժբախտաբար
գեկադանս ունին մեջ ալ թաթիսած է իւր
գիշը, թէպէտ մէկ քանի տողեր այս ուղղաւ-
թեամբ վարակուած են, բայց ոչ ամբական
ոտանաւոր մը: Աւելիք աչքի կը զարնէ ինչ ինչ
այլանդակ բառերու յամափ գործածութիւնը,
որոնցմէ վերծ չեն ընդհանրապէս նարագոյն
գրողները: Եյսափի բառեր պերճութիւն ու
զարդարակն ըլլալից զատ, ասոնց խոզողմանը
ոտանաւորնին իմաստը մօւթ կը մնայ եւ ամբողջը
կը նմանի շէնքի մը, որուն հրմէ խախուտ է:
Ի՞նչ գեղեցիկ ու գդայուն է կունանակը վեր-
նագործ բանաստեղջութիւնը, ուր պարզ կեր-
պով կը նկարագրէ հեղինակը իւր ապաւորու-
թիւնը, ասոնց խայտարշլտ ու աչք խողաբ-
ցրող գունաւորութիւնը:

三

Օրթագիւղի Անտոնեան Հարյ Դիւանէն առած
եւ առաքած է մեզ հայ բժիշներու յայսնի
կենսագիր Դոկտ. Վ. Թորգոմեան: Բժիշկ Մ.
Շաշեանի կենսագրութիւնը ընդարձակ գծերով
ծանօթ է արդէն Հայունք հին ընթերցողաց.
Հայունք Ամ. 1894, էջ 117—120:

ԲԱՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ — Ստեփան թժիշկ Քէրոգեան. 353.
ԱՇԽԱՐՀԱԿՐԱԿԱՆ — Փոնտական Ուսումնակիրութիւնք
362:

ՍԱՏԾՆԱԿԻՐԱԾՆ - ՑՈՂՋԱԿ Հայերէն Զեղոպաց Նոր-
Բայազէտի. 369: - Յակով Կրէց Կասարացի. 371:
ՀԱԱԽՈՍՎԱՆՆ - Անտոնեան Հարց Մագաղաթայ Աւե-
տարամը. 374:

Աղջուառանցը — սպայ գաւառաբարբառը : 370
Աղեքսանդր Հ. Քալանթարեանի Յօանիայ Եռելեանը
380:

ՄԱՏԾՆԱԿԻՆԾԱԿԱՆ - Ա. Ելք-Յարութիւնսկան, Պո-
շեան եւ նոր զավակն զորունէնիւնան ար-
ժեք. 381: - Գ. Կամցիան, Հայ հեղինակեր
383: - Կ. Բ. Բամմախան: Նոր զամագիրը
Հայոց պատմութեան. 383: - Սըրդի կարօ-
ներ. 384:

ԱՅԼԾԻԱՅԼՔ - Մանուէլ Բժ. Շաշեանի ծեռագիրը. 384

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՑՈՒ ԽՄՐՈՎԿԻՐ

Հ. ԱՐԴՅՈՒՆԱԿԱՆ ՎԱՐՈՂԵ

ՎԱՐԵՆՆԱ. ՄԿՐՏՉՈՒՄՐԵԱՆ ՑՂԱՐՄՆ

